

Dnevnik
festivala **2**

20. april

70

EPSKO I DRAMSKO
Festival profesionalnih
pozorišta
19. do 26. aprila 2021. Vojvodine

Danas na programu:

UTORAK, 20. april, Sombor

- 12.00 h: Đorđe Lebović *Semper idem*, režija i dramatisacija:
Gorčin Stojanović, Narodno pozorište Sombor

GORČIN STOJANOVIĆ: Postojati nije baš malo

Reč je o nesvakidašnjoj i glumački veoma zahtevnoj predstavi u kojoj se prepliću smeh i suze.

Upravo tako. Zapravo su glumci pravi sagovornici, oni, a među njima ponajpre Marko Marković, nose ovu predstavu, oni su u prvom i pravom kontaktu s publikom, oni pokreću i dele te emocije s gledaocima. Kao njihov prvi gledalac, što reditelj uvek jeste, mogu samo reći da je od prve čitaće probe bilo jasno da će to biti tako. Ta prva čitaća proba uverila me je da dramatizacija koju sam, dakako, pisao u samoći, nije izneverila emocionalnu srž romana. Tad sam i mogao da počnem da režiram, pisac, kroz glumce, „odobrio“ je moj posao dramaturga.

Surova, lična i preživljena priča o odrastanju, detinjstvu, sazrevanju, stradanju. Koliko je važno baviti se ovakvim temama?

Važno je onoliko koliko čoveka tišti njegov život, satkan od onoga što je bilo i od onoga što će biti. Što bi rekao Eliot –

„Vreme sadašnje i vreme prošlo/Oba su prisutna u vremenu budućem,/I vreme buduće sadrži se u vremenu prošlom”. Nevolja je, međutim, što već sledeći stihovi kažu: „Ako je sve vreme večno prisutno/Sve je vreme neiskupivo”. Ta neiskupivost, to odsustvo konačne utehe, ta „vremenitost vremena”, da se poslužim preozbiljnim filosofom, čini našu egzistenciju u isti mah „kvintesencijom prašine”, što bi rekao danski kraljević, i veličanstvenom u svojoj prezentnosti, prisutnosti, neopozivoj savremenosti. Postojati, to nije baš malo i nije baš tek tako, zar ne? S druge strane, svaka tema može biti relevantna i obavezujuće važna ukoliko se njome bave one koji imaju dara. Nedarovitima veličina teme ne pomaže, dapače. Pa tako i teme stradanja.

Rekli ste svojevremeno da je poražavajuće saznanje da svet ne možemo spoznati dok mu ne upoznamo mračnu stranu. Da li je to možda odgovor na pitanje zašto ste se odlučili za Lebovićev tekst?

Jeste. Ili jeste bar deo odgovora. Moramo li proći kroz Zlo da bismo spoznali svet u istinskoj punini? Kad bih znao odgovor, ne bih se bavio umetnošću, ni kao čitalac, gledalac ili slušalac, a kamoli stvaralac. A odgovor može biti i sasvim jednostavan: ja volim Sombor, a „Semper idem” je esencija tog grada ili kako to naša lepa starinska reč kaže – „sukus” Sombora, varoši kojom prošlost jezdi na biciklu svakodnevno. Pa bi se sad valjalo opet pozvati na Eliota i njegove „Kvartete”...

Lj. Stupar

MARKO MARKOVIĆ
Đorđe Lebović

Da li je bilo izazov sve vreme biti na sceni, u predstavi koja traje gotovo šest sati, igrati dete i odraslog momka, sve to u prepletu komičkog i tragičkog?

Semper idem, katarza i elegija, traje koliko treba da traje. Svi igraju za Đorđa, za mog Đorđa, za svakog Đorđa... za dečaka koji, postavljajući hiljade pitanja, dolazi do toga da postaje pisac, pobednik i povratnik iz logora. Ova predstava je morala da bude kolektivni čin da bi se desila. Vraćamo u pamćenje sve one kojih više nema i za kojima naša zvona zvone, jer bitno je podsetiti svet da je zlo uvek isto, ma gde bili i ma koliko trajalo, a nažalost traje.

Lebovićev Semper idem utemeljen je u Somboru i izvodi se u somborskom Pozorištu...

Pozorište u Somboru je preko puta crkve u kojoj je Đorđe video natpis Semper idem, maltene nadomak vinskog podruma u kome su ga prebili neki novi fašisti, u somborskom Pozorištu u koje je dolazio mali Lebović i kome se vratio kao pisac, scenarista i veliki pobednik života.

Lj.S.

IVANA V. JOVANOVIĆ

Majka

Igrate majku, tokom predstave prepliću se emocije, a te snažne emocije prenose se i na publiku ...

U trenutku kad joj brat Matija da savet da se iz Zagreba vrati kući, Tereza Zajdner, majka pisca ovog remek dela, odgovara mu: „Kojoj kući? Gde je moja kuća? U Zagrebu, u kome mrze sve Židove ili u Somboru, u kome svi Židovi mrze mene?“ Možda je ta rečenica ključ lika Tereze Zajdner, žene koja ide trbuhom za kruhom, da od Zagreba, Sombora, preko Subotice do jezera Komo, u Italiji, obezbedi svog sina Đorđa, a u stalnoj neprekidnoj konekciji i žudnji za njim, nekad jesu, a nekad nisu fizički zajedno, ali kako u romanu, tako i u našoj predstavi, ovaj odnos majke i sina je do kraja u visokom emotivnom naboju. Velika privilegija za glumca jeste da otelotvoruje bilo koji lik iz ovog remek dela Đorđa Lebovića. Meni je posebno zadovoljstvo bilo da izgovaram reči ove dostojanstvene i snažne žene, žene koja je u logoru izvršila samoubistvo, jer joj, kako kaže pisac „ponos nije dozvoljavao da joj smrtnu presudu izreknu oni koje je duboko prezirala“.

Lj.S.

DEJAN KARLEČIK
v.d. direktora
NP „Toša Jovanović“

**24 FESTIVALA U
ZRENJANINU**

Novi direktor zrenjaninskog Pozorišta „Toša Jovanović“, glumac Dejan Karlečik preuzeo je krajem marta pripreme za Festival, kada je imenovan za rukovodioca ove ustanove i kako kaže, bez obzira na okolnosti koje je nametnula epidemija, ništa ne umanjuje značaj ovog događaja. Dejana publika pamti po brojnim ekranizovanim i pozorišnim ulogama, a baš na 68. Festivalu profesionalnih pozorišta Vojvodine Karlečik je proglašen najboljim glumcem, odrekavši se tada novčane nagrade u korist lečenja jednog deteta.

-Festival ima veliki značaj za naš grad, za naše Pozorište pre svega. Ponosni smo na činjenicu da imamo najstariju pozorišnu scenu i dugu pozorišnu tradiciju koju su obogatili brojni umetnički stvaraoci. Zrenjanin ima kulturnu tradiciju i dobro je što je domaćin Festivala, pokazao je da može da učestvuje u organizaciji ovakvog događaja, da ima dobru festivalsku publiku. U ovim uslovima je sada teško organizovati bilo šta, i samo jednu pozorišnu predstavu, tako da se Festival održava u nešto drugačijim okolnostima. Iako smo zvanično domaćini, predstave se igraju u matičnim pozorištima, žiri je putujući, dok je ceremonija otvaranja i završni program u Zrenjaninu, kada se igra predstava u čast nagrađenih i dodeljuju nagrade – kaže Dejan Karlečik.

I dok je festival pravio pauzu, pozorišta su morala da nastave da rade, uz zastoje koje su zahtevale epidemiološke mere u zemlji.

- Festival je napravio pauzu, iako je Zajednica PPV imala velike planove. I mi smo tada podelili sudbinu svih pozorišta u zemlji i svetu, morali smo da obustavimo igranje predstava, probe i bilo kakave programe. Nakon vanrednog stanja predstave smo izvodili na letnjoj sceni, a kasnije, na jesen, izveli smo dve premijere, na Dramskoj i Lutkarskoj sceni. Reč je o dečijoj predstavi „Ježeva kućica“ u režiji Lilijane Ivanović i komadu „Osam žena“ u režiji Tare Mandić, koji vraćamo na program u maju. Do kraja aprila planiramo i premijeru još jedne dramske predstave, rađene po tekstu Tortona Vajdlera „Naš grad“, a u režiji Mie Knežević. Moram da napomenem da nas je u međuvremenu zadesio problem sa urušavanjem krova, za čiji sanaciju je bila potrebna pomoć Ministarstva kulture i Grada. Pozorište, odnosno velika scena je bila zatvorena nekoliko meseci i predstave su se igrale u Kulturnom centru, koji nema sve uslove za igranje predstava. Tamo smo zbog ograničenog prostora mogli da igramo samo tri predstave sa našeg repertoara. I tu smo bili uskraćeni za pun zamah. Konačno smo se sada, u martu, vratili u našu salu, što je publika dobro prihvatila, pokazujući da je željna kulture i kvalitetnih sadržaja. Ipak, još uvek su na snazi ograničenja u broju posetilaca, tako da je interesovanje za predstave veće od mogućnosti da se istovremeno primi sav broj zainteresovanih. Moramo da mislimo na zdravlje i bezbednost svih. I tokom festivala pratićemo upustva lokalnog kriznog štaba i prilagođavati posećenost uslovima koje diktira epidemiološka situacija – kaže, uz dobrodošlicu svim ljubiteljima pozorišta na jubilarni, 70. Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine, Dejan Karlečik.

M. Pudar

Sinoć otvoren Festival: DA SE VRATE RADOST I PUBLIKA U POZORIŠTA

Jubilarni, 70. Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine sinoć je svečano otvoren, a epidemiološka situacija uticala je na manju posećenost. Otvarajući Festival Zoran Đerić, upravnik SNP, rekao je da su u osnovi reči pozorište, kao i u osnovi festivala, svečanost i praznik umetnosti, a kada se ima u vidu da je ovo sedamdeseti Festival postoji još jedna reč, a to je jubilarni.

Međutim, sudeći po našim licima, malo ima razloga za radovanje i veselost, i uveličavanje ovog praznika potkrepljeno je činjenicom da je ograničen broj prisutnih i da se publika pomalo pribojava, ne pozorišta, već dolaska u ovaj prostor, pribojava se bliskosti, a taj, neposredni kontakt umetnika i publike jeste suština pozorišnog čina - rekao je Đerić izrazivši nadu da će sadržaj onoga što će ponuditi ovogodišnji Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine vratiti radost na lica publike i publiku u pozorišta i da ćemo sledeći Festival proslaviti kako to i dolikuje, svečano i radosno.

U ime domaćina dobrodošlicu je pozeleo v.d. direktora NP „Toša Jovanović“ Dejan Karlečik, koji je naveo da je pandemija uskratila druženje sa publikom, a zrenjaninskoj publici priliku da uživa u najboljim predstavama.

- Ipak, pandemija nije mogla da nam uskrati volju i želju da stavaramo. Najvažnije je da se u pozorišnim salama čuje aplauz i da scenom odjekuju glasovi glumaca, jer to znači da pozoriše još traje – naveo je Karlečik.

Prisutnima se zatim obratio zamenik gradonačelnika Zrenjanina Saša Santovac, koji je rekao da svaki grad teži da ima svog ambasadora kulture, a to su manifestacije koje se u njemu održavaju i koje služe promociji.

- Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine jeste manifestacija koja je od velikog značaja za Zrenjanin, jer promovise kulturu i naš grad, i tera nas na marljivost, da budemo radni i vredni i da Festival protekne onako kako želimo. Grad shvata šta znači kultura i ulaže u kulturu, a to nije slučajno, jer je ova zgrada prva zgrada pozorišta u Srbiji, a to znači i da su naši preci imali želju za kulturom i pozorištem - rekao je naglasivši da su Zrenjaninci ponosni na činjenicu da se ovaj, najstariji festival u regionu, u njihovom gradu održava 24. put.

Lj. Stupar

BIOGRAFIJA FESTIVALA U NOVOJ PUBLIKACIJI

Na tragu Dejana Penčića Poljanskog, priređivača monografije *55 susreta – festivala pozorišta Vojvodine*, i njegove metodologije nastala je nova publikacija *70 susreta pozorišta Vojvodine*, objavio je na sinočnoj promociji u zrenjaninskom Pozorištu jedan od njenih priređivača, Goran Ibrajter. On je ovom prilikom istakao da naoko tehnički podaci kriju obilje informacija.

- Festival je sve bogatiji tradicijom, podacima i činjenicama, zato je vrlo važno što publikacija sadrži podatke o ljudima, o stvaraocima pre svega, onima koji čine pozorište. Tu su podaci o pozorištima, njihovim predstavama, o frekvenciji učešća na festivalu. Značajan deo monografije čine kritički zapisi o nagrađenim predstavama, do kojih se teško dolazilo, jer kritičkih tekstova za niz predstava nema, posebno su oskudni za dečije predstave – naveo je Goran Ibrajter, istakavši da je reč o detaljnom popisu koji podseća na telefonski imenik.

O značaju publikacije govorio je i Zoran Đerić, istakavši da je pred zainteresovanom javnošću svojevsni katalog.

- Ovo je pravi katalog događaja, imena i nagrada za tih 70 godina, sadrži stavove selektora, delove kritika. Katalog ima i fotografije iz nagrađenih predstava i predstava koje su

učestvovala, ali isto tako sadrži činjenice i podatke bitne za to vreme – objasnio je Zoran Đerić.

Predsednik ZPPV Valentin Venecel je istakao da je publikacija nastala na osnovu vrlo racionalne metodologije, koja blokira subjektivnost i samosvojni odnos, čemu su umetnici inače skloni.

- Istorija festivala prezentovana sa malo prostora za slobodno tumačenje za mene je jedan od najvažnijih kvaliteta ove publikacije. Važan podatak nam je došao iz ovog materijala a to je da je od 70 festivala baš u Zrenjaninu održano 24 festivala, čime se zrenjaninska pozorišna sredina profilisala i postala deo naše istorije – objasnio je Valentin Vencel.

M. Pudar

Foto izveštaj sa otvaranja

Sutra na programu:

SREDA, 21. april, Subotica

- 11.00 h: *Tri musketara*, Aleksandra Glovacki po istoimenom romanu Aleksandra Dime, režija: Predrag Štrbac, Dečje pozorište – Dječje kazalište – Szabadkai Gyerekszínház, Subotica
- 19.00 h: *Gustav je kriv za sve*, koncept i režija: Kokan Mladenović, Pozorište „Kostolanji Deže”, Subotica

*Impressum: novinari Ljiljana Stupar, Miroslava Pudar;
fotoreporter Jovan Njegović Drndak; prelom Nenad Dajić.
Autor plakata Sonja Vidaković Savić.*